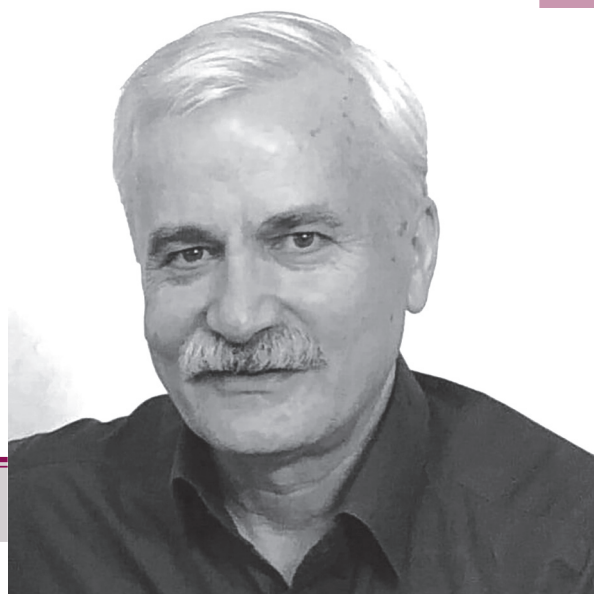

چالش به کارگیری

استانداردهای حسابداری؛

اندازه واحد تجاری

اصغر طاهری

کارشناس خبره استانداردهای حسابداری

آقای اصغر طاهری دانش آموخته رشته حسابداری است و بیش از ۳۵ سال در زمینه‌های مختلف حرفه‌ای شامل حسابرسی، مشاوره مالی و مالیاتی و سیستم‌های اطلاعاتی یکپارچه فعالیت داشته است. از سال ۱۳۷۴ تاکنون به عنوان تحلیلگر سیستم‌های اطلاعاتی یکپارچه با رویکرد برنامه‌ریزی منابع بنگاه (ERP) در حوزه حسابداری و مالی با شرکت بین‌المللی مهندسی سیستم‌ها و اتوماسیون (ایریسا) که از شرکتهای صاحب‌نام در حوزه فناوری اطلاعات است، همکاری دارد.

ایشان از سال ۱۳۸۳ همکاری مستمری را با مدیریت تدوین استانداردهای سازمان حسابرسی در نظرخواهیهای پیش‌نویس استانداردها داشته است. از ایشان مقاله‌ها و گفتگوهایی در زمینه‌های حسابداری و سیستم‌های اطلاعاتی یکپارچه در مجله‌های حسابداری، حسابرسی و تدبیر به چاپ رسیده است.

حسابداری

میز گفتگوی حسابرسی در این شماره میزبان شماست. به شما خوشامد می‌گوییم. ابتدا خوانندگان را با دیدگاهتان در زمینه جایگاه صورتهای مالی در فرایند گزارشگری مالی، و ارتباط بین استانداردهای حسابداری، گزارشهای مالی و اعتماد استفاده‌کنندگان به آنها، آشنا کنید؟

طاهری

به نام خداوند جان و خرد

کزین برتر اندیشه بر نگذرد
در خصوص موضوع مورد پرسش بایستی اشاره کنم که گزارشهای مالی و مشخصا صورتهای مالی، بخش قابل توجهی از گزارشگری مالی را در برمی‌گیرد. بخش اصلی فرایند گزارشگری را صورتهای مالی به خود اختصاص می‌دهد که در حال حاضر مجموعه کامل آن شامل صورت سودوزیان، صورت سودوزیان جامع، صورت وضعیت مالی، صورت تغییرات در حقوق مالکانه و صورت جریانهای نقدی و همچنین

حسابداری مورد اشاره بخش عمده‌ای از نیازهای کشور و گزارشگری مالی را پاسخگو بوده است. جا دارد از سازمان حسابرسی و تدوین‌کنندگان استانداردهای حسابداری قدردانی کنیم.

سازمان

استانداردهای مصوب و لازم‌الاجرا توسط کمیته تدوین استانداردهای حسابداری به شماره ۴۲ رسیده است. با توجه به تجربه و دانش شما در فرایند تدوین استانداردهای حسابداری در ایران، چه عواملی در به‌کارگیری موثر و صحیح آن توسط واحدهای تجاری و حسابرسان مستقل نقش دارند؟

طاهری

استانداردهای حسابداری بر اساس سیاقی شبه‌قانون، تحریر و تدوین می‌شود و به‌کارگیری موثر و صحیح آن توسط واحدهای تجاری و حسابرسان مستقل مستلزم بررسی کارشناسانه استانداردهای مذکور و وجود راهنمای به‌کارگیری در خصوص هریک از استانداردهای حسابداری توسط مرجع تدوین‌کننده استانداردها می‌باشد.

سازمان

به‌عنوان یک کارشناس خبره که به‌طور مستمر با واحد تدوین استانداردها همکاری دارید از مجموعه استانداردهای حسابداری تدوین‌شده کدامها را پرچالش می‌دانید؟

طاهری

به‌نظر اینجانب، از مجموعه استانداردهای حسابداری تدوین‌شده توسط سازمان حسابرسی، استانداردهای زیر پرچالش بوده‌اند:

الف- استاندارد حسابداری ۳۵ با عنوان «مالیات بر درآمد» (لازم‌الاجرا از تاریخ ۱۳۹۹/۱/۱).

ب- استاندارد حسابداری ۳۶ با عنوان «ابزارهای مالی: ارائه» (لازم‌الاجرا از تاریخ ۱۳۹۸/۱/۱).

ج- استاندارد حسابداری ۳۷ با عنوان «ابزارهای مالی: افشا» (لازم‌الاجرا از تاریخ ۱۳۹۸/۱/۱).

د- استاندارد حسابداری ۴۲ با عنوان «اندازه‌گیری ارزش

یادداشت‌های توضیحی همراه این صورت‌ها می‌باشد. طبعاً استانداردهای حسابداری که مجموعه‌ای از اصول و قواعد ایجادکننده نظم و یکنواختی در گزارشگری مالی می‌باشد و توسط مرجع تدوین‌کننده استانداردها (سازمان حسابرسی) مصوب و انتشار می‌یابد، اثر مستقیم بر گزارشگری مالی خواهد داشت زیرا این مجموعه اصول و قواعد که به‌عنوان استانداردهای حسابداری از آن‌ها نام می‌بریم، اصول و قواعدی است که درجه انطباق گزارشهای مالی تهیه‌شده توسط واحدهای تجاری با آن سنجیده می‌شود. از طرفی استفاده‌کنندگان گزارشهای مالی به‌واسطه انطباق گزارشهای مالی با استانداردهای حسابداری است که به گزارشهای مالی اعتماد و براساس آن تصمیمهای اقتصادی اتخاذ می‌کنند.

سازمان

استانداردهای حسابداری به‌طور مشخص چه بستری را فراهم می‌کند؟ نقش سازمان حسابرسی در ایجاد چنین بستری را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

طاهری

اساساً استانداردهای حسابداری، چه استانداردهای حسابداری بخش انتفاعی و چه استانداردهای حسابداری بخش عمومی، معیاری برای سنجش صحت و قابلیت اعتماد گزارشهای مالی ازجمله صورتهای مالی می‌باشد و تدوین و به‌کارگیری استانداردهای حسابداری ضمن یکنواختی در تهیه گزارشهای مالی باکیفیت، شرایط زیر را فراهم می‌آورد:

الف- کسب اطمینان استفاده‌کنندگان صورتهای مالی و سایر گزارشهای مالی از مطلوبیت گزارشهای مالی تهیه شده؛
ب- درک صحیح و هماهنگ سرمایه‌گذاران از استانداردهای حسابداری که به تفسیر درست و منصفانه و در نهایت تصمیم‌گیریهایی اقتصادی صحیح منجر خواهد شد؛

ج- صرفه‌جویی در زمان تهیه اطلاعات و گزارشهای مالی.
از سال ۱۳۸۰ تاکنون که سازمان حسابرسی مسئولیت تدوین و انتشار استانداردهای حسابداری را برعهده داشته، انصافاً گزارشگری مالی در کشور متحول شده است و همه‌ساله ارتقا در این استانداردها را شاهد می‌باشیم و استانداردهای

عوامل فرهنگی کشور،
ج- تغییرات اساسی در قوانین و مقررات کشور، بالاخص قانون مالیاتها.

حسابداری

در سطح بین‌المللی، نظرخواهی پس از اجرای استانداردها دو سال بعد از لازم‌الاجرا شدن هر استاندارد انجام می‌شود. در ایران وضعیت چگونه است؟ چه مشکلاتی در این زمینه وجود داشته است؟

طاهری

بر اساس فرایندی که در سازمان حسابرسی و کمیته تدوین استانداردهای حسابداری تنظیم شده است (یکی از مراحل این فرایند نظرخواهی می‌باشد)، استانداردها تدوین یا مورد تجدیدنظر قرار می‌گیرند، لیکن به‌نظر اینجانب نکات زیر در این خصوص وجود دارد:

الف- تاخیر در تدوین یا تجدیدنظر در استانداردهای حسابداری کشور نسبت به زمان تدوین یا تجدیدنظر در استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی منتشر شده توسط هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری (IASB).

ب- مناسب نبودن فاصله زمانی تصویب و انتشار برخی از استانداردهای حسابداری پرچالش مانند استاندارد حسابداری ۴۲ با عنوان «اندازه‌گیری ارزش منصفانه» با زمان لازم‌الاجرا شدن استاندارد حسابداری مربوط که این موضوع باعث می‌شود فرصت کافی برای آموزش و تحلیل کاربردی استانداردهای حسابداری موردنظر در اختیار واحدهای تجاری و حسابران مستقل نباشد.

حسابداری

در راستای پشتیبانی حرفه‌ای از دو گروه درگیر در به‌کارگیری استانداردها، حسابداران و حسابران، چه راهکاری برای پاسخگویی به چالشهای به‌کارگیری استانداردها پیشنهاد می‌کنید؟

طاهری

حسابداران و حسابرسانی که به‌واسطه انجام فعالیت‌های خود از استانداردهای حسابداری استفاده می‌نمایند، لازم است صلاحیت حرفه‌ای خود را از طریق آموزش حرفه‌ای

یکی از مواردی که اجرای

استاندارد «مالیات بر درآمد» را

با چالش مواجه ساخته

این موضوع است که

الزامهای این استاندارد حسابداری

توسط واحدهای تجاری و حسابران

جدی گرفته نشده است

منصفانه» (لازم‌الاجرا از تاریخ ۱۴۰۰/۱/۱).

حسابداری

میزان همگرایی بین استانداردهای ملی حسابداری با استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی را تا چه حد می‌دانید؟ در ایران چه مواردی بر تدوین، انتشار و زمان تجدیدنظر در استاندارد حسابداری نقش دارند؟

طاهری

در حال حاضر در کشور، همگرایی بالایی بین استانداردهای حسابداری تدوین و انتشار یافته توسط سازمان حسابرسی با استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی تدوین شده توسط هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری (IASB) وجود دارد. البته در تدوین و انتشار استانداردهای حسابداری در کشور و زمان تجدیدنظر آن موارد زیر نقش دارد:

الف- استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی تدوین یا تجدیدنظر شده،

ب- تغییرات در محیط اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و حتی

داراییهای نامشهود به عمل نمی‌آورند و بستر لازم را در این خصوص فراهم نکرده‌اند. البته عدم تمایل واحدهای تجاری در رابطه با اجرای این استاندارد به سالهای قبل برمی‌گردد و آن هم این موضوع است که سالهاست الزامهای بندهای ۴۷، ۴۸، ۵۶ و ۵۷ استاندارد حسابداری ۱۱ با عنوان «داراییهای ثابت مشهود» و الزامهای بندهای ۸۰ و ۸۲ استاندارد حسابداری ۱۷ با عنوان «داراییهای نامشهود» توسط واحدهای تجاری رعایت نمی‌گردد و حساب‌رسان نیز در این خصوص حساس نبوده‌اند. به عبارتی در سالهای قبل از لازم‌الاجرا شدن استاندارد حسابداری «مالیات بر درآمد» فرض شده است که نرخها و روشهای قانون مالیاتهای مستقیم موضوع آیین‌نامه استهلاکات موضوع ماده ۱۴۹، منعکس‌کننده الگوی مصرف منافع اقتصادی آتی مورد انتظار دارایی می‌باشد. اکنون که به اجرای استاندارد حسابداری ۳۵ با عنوان «مالیات بر درآمد» تاکید شده، این تناقض آشکار گردیده است.

• یکی دیگر از نکات چالشی استاندارد حسابداری «مالیات بر درآمد» مرتبط با «زیان مالیاتی» است که متأسفانه توضیحات کافی در استاندارد حسابداری مذکور و همچنین راهنمای به‌کارگیری این استاندارد ارائه نشده است و به همین دلیل اظهارنظرهای متفاوت را از سوی برخی از افراد حرفه در خصوص زمان احتساب زیان مالیاتی و انعکاس اثر مالیاتی آن به عنوان «دارایی مالیات انتقالی» شاهد می‌باشیم.

• در ضمن به دلیل شرایط اقتصادی و اجتماعی حاکم بر کشور، مناسب نبودن فضای کسب و کار، وجود برخی ابهامها در قانون مالیاتهای مستقیم، همسوز نبودن مفاد برخی از مواد قانون مالیاتها با استانداردهای حسابداری کشور، و برخوردی گاهاً سلیقه‌ای برخی از مجریان قانون مالیاتها در بررسی عملکرد اقتصادی واحدهای تجاری، مدیران واحدهای تجاری تمایلی به اجرای کامل استاندارد حسابداری «مالیات بر درآمد» ندارند (در حال حاضر در صورتهای مالی واحدهای تجاری صرفاً افشای برخی از الزامهای استاندارد رعایت می‌شود و این رعایت بیشتر شکلی است تا محتوایی). البته به نظر اینجانب حساب‌رسان مستقل نیز درخصوص اجرای کامل این استاندارد به میزان کافی از ابزار در اختیار خود استفاده نمی‌کنند.

به صورت مستمر حفظ و به صورت منظم فعالیتهای آموزشی را دنبال کنند، زیرا نیاز به آموزش حرفه‌ای مستمر و ایجاد درک مشترک حسابداران و حساب‌رسان کشور در خصوص استانداردهای حسابداری و به طور اخص موضوعهای پیچیده و چالشی استانداردهای مذکور یک ضرورت است. با توجه به تلاشهای قابل تقدیر جامعه حسابداران رسمی و سازمان حسابرسی در زمینه آموزش حرفه‌ای افراد حرفه حسابداری و حسابرسی کشور و ارتقای سطح دانش حسابداری و حسابرسی، به نظر می‌رسد حسابداران و حساب‌رسان با دشواری و پیچیدگی اساسی در استفاده و به‌کارگیری استانداردهای حسابداری روبه‌رو نباشند.

سپاس

از بین استانداردهای حسابداری مصوب، به‌کارگیری کدام استانداردها با مشکل روبه‌رو بوده است؟

طاهری

به نظر اینجانب استانداردهای حسابداری «مالیات بر درآمد» و «اندازه‌گیری ارزش منصفانه» جزو استانداردهای حسابداری پرچالش می‌باشند که واحدهای تجاری رغبتی به اجرای کامل آن نشان نداده‌اند.

سپاس

به نظر شما چه مسایلی اجرای استاندارد حسابداری ۳۵ با عنوان «مالیات بر درآمد» را با چالش مواجه ساخته است؟

طاهری

به نظر اینجانب مفاد استاندارد حسابداری ۳۵ با عنوان «مالیات بر درآمد» دارای مشکل خاصی نیست و آنچه اجرای استاندارد را با چالش مواجه ساخته است ناشی از موارد زیر است:

• یکی از مواردی که اجرای این استاندارد را با چالش مواجه ساخته، این موضوع است که علیرغم گذشت دو سال از لازم‌الاجرا شدن استاندارد، متأسفانه الزامهای این استاندارد حسابداری توسط واحدهای تجاری و حساب‌رسان جدی گرفته نشده است. در ضمن واحدهای تجاری به دلایل مالیاتی رغبتی در به‌کارگیری این استاندارد نشان نمی‌دهند و اقدامی نیز جهت متناسب‌سازی سیستمهای اطلاعاتی خود به منظور محاسبه تفاوت‌های موقتی مرتبط با داراییهای ثابت مشهود و

• نبود بازارهای فعال و در دسترس؛ با توجه به این که تعیین ارزشهای منصفانه و اتکا به این ارزشها مستلزم وجود بازارهای فعال و در دسترس می باشد، به نظر می رسد در شرایط فعلی این امکان فراهم نیست و اگر بازاری در خصوص برخی از دارایی یا بدهیها وجود داشته باشد دارای تلاطم بسیار است.

سازش

یکی از استانداردهای تازه لازم الاجرا شده یعنی استاندارد ۳۹ با عنوان «صورت‌های مالی تلفیقی» نیز اولین سال اجرای خود را پشت سر می گذارد. این استاندارد چه نکات تازه‌ای را مطرح می کند؟

طاهری

تغییرات عمده‌ای که در استاندارد حسابداری ۳۹ با عنوان «صورت‌های مالی تلفیقی» نسبت به استاندارد حسابداری ۱۸ قدیم با عنوان «صورت‌های مالی تلفیقی و سرمایه‌گذاری در واحدهای تجاری فرعی» ایجاد شده است و همچنین نکات مرتبط با استاندارد صورت‌های مالی تلفیقی جدید به شرح زیر می باشد:

• در استاندارد حسابداری ۱۸ قدیم مباحث مرتبط با سرمایه‌گذاری در واحدهای تجاری فرعی نیز مطرح بود که در استاندارد حسابداری صورت‌های مالی تلفیقی جدید حذف شده است و در این خصوص استاندارد حسابداری جدیدی تحت شماره ۱۸ با عنوان «صورت‌های مالی جداگانه» تدوین شده است.

• در استاندارد حسابداری «صورت‌های مالی تلفیقی» جدید مبحثی تحت عنوان «واحدهای تجاری سرمایه‌گذاری» وارد شده است و شرایط شناخت این واحدها نیز تعریف و الزامهای مرتبط با تلفیق یا معافیت از تلفیق واحدهای مذکور نیز مشخص و در استاندارد درج شده است. طبق مفاد این استاندارد شرکت‌هایی مشمول این تعریف می شوند که فعالیت اصلی آنها در زمینه ارائه خدمات سرمایه‌گذاری باشد. لازم به ذکر است که در حال حاضر شرکت‌هایی در کشور وجود دارند که فعالیت اصلی آنها هم ارائه خدمات سرمایه‌گذاری و هم عملیات پیمانکاری است. در استاندارد حسابداری مورد اشاره درخصوص این گونه واحدهای تجاری و معیار شناخت

در نظر نگرفتن

اندازه واحدهای تجاری

از چالشهای مهم

به کارگیری استانداردهای حسابداری

در کشور است

سازش

باز خورد به کارگیری استاندارد ۴۲ با عنوان «اندازه‌گیری ارزش منصفانه» با توجه به لازم الاجرا شدن آن از ابتدای سال ۱۴۰۰ چگونه بوده است؟ به کارگیری این استاندارد با چه چالش‌هایی روبرو بوده است؟

طاهری

اگرچه دیدگاه اساتید و خبرگان حرفه حسابداری کشور برای افزایش شفافیت، افشای بیشتر اطلاعات و رعایت خصوصیت «مربوط بودن» درخصوص به کارگیری الگوی ارزش منصفانه مثبت است، لیکن پیچیدگیها و ابهامهای مرتبط با استاندارد حسابداری ارزش منصفانه، به کارگیری این استاندارد را با چالش جدی مواجه ساخته است. البته باید به این نکته توجه داشت که سال ۱۴۰۰ اولین سال اجرای این استاندارد حسابداری است و اطلاع دقیقی از میزان به کارگیری آن در دست نمی باشد. به نظر اینجانب نکات عمده مرتبط با این استاندارد به شرح زیر است:

• نبود بسترهای قانونی و مقرراتی لازم و مناسب برای گزارشگری ارزش منصفانه اثربخش در محیط گزارشگری مالی ایران.

کشور بدون رابطه منطقی با محیط‌های اقتصادی و حرفه‌ای باشد و انتظار داشت الزام‌های استانداردهای حسابداری تدوین شده در کشور به‌درستی رعایت شود و قابلیت اجرا داشته باشد. همانگونه که در بخش‌های قبلی اشاره شد استانداردهای حسابداری متأثر از شرایط اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی و قوانین و مقررات و فضای کسب‌وکار است و بایستی نوعی توازن در این خصوص ایجاد شود.

سنا

همان‌طور که اشاره کردید نظام آموزش حسابداری نیز سهم مهمی در به‌کارگیری استانداردها دارد. نظام آموزشی حسابداری در ایران با چه کمبودهایی روبه‌روست؟

طاهری

به‌نظر اینجانب اهم اشکالاتی که در حال حاضر وجود دارد و از کمبودهای نظام آموزشی در زمینه حسابداری است، به شرح زیر است:

الف- نبود آموزش کاربردی و حین خدمت مناسب برای دانشجویان رشته حسابداری. به‌عبارتی آموزش حسابداری در دانشگاه‌های کشور، همراه با کارآموزی در واحدهای تجاری و موسسه‌های حسابرسی و اساساً کار در حرفه حسابداری و حسابرسی نمی‌باشد.

ب- عدم ارتباط لازم و معنی‌دار بین حرفه حسابداری و حسابرسی کشور و مراکز دانشگاهی.

ج- استفاده از منابع آموزشی متفاوت درخصوص آموزش حسابداری در دانشگاه‌ها که منجر به درک متفاوت از موضوع‌های یکسان حسابداری می‌گردد.

سنا

حسابرسان نیز سهم مهمی در به‌کارگیری استانداردهای حسابداری دارند. آیا حسابرسان ایران در جایگاه مناسبی برای ارتقای به‌کارگیری استانداردهای حسابداری قرار دارند؟

طاهری

حسابرسی فرایندی منظم و با قاعده جهت جمع‌آوری و ارزیابی بی‌طرفانه شواهد در باره ادعاهای مربوط به

این واحدها به‌عنوان «واحد تجاری سرمایه‌گذاری» یا «واحد تجاری اصلی غیر از واحد تجاری سرمایه‌گذاری» ارائه نشده است.

سنا

از نگاه کلان، رویکرد به‌کارگرفته‌شده در تدوین استانداردهای حسابداری ایران، با چه مشکلات احتمالی روبرو است؟

طاهری

از آن‌جا که استانداردهای حسابداری محصول محیط است و طبعاً تفاوت‌های قانونی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور تأثیر قابل ملاحظه‌ای را بر استانداردهای حسابداری دارد، بنابراین بایستی یک نوع توازن بین مفاد قوانین و مقررات مرتبط از یکسو و استانداردهای حسابداری از سوی دیگر برقرار شود. البته برخی از موارد استثنا در استانداردهای حسابداری نسبت به استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی وجود دارد که به‌واسطه متفاوت بودن مفاد برخی از مواد این قوانین با مفاد استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی می‌باشد (برای مثال، مفاد ماده ۱۳۶ قانون محاسبات عمومی موضوع بند ۳۱ استاندارد حسابداری ۱۶ با عنوان «آثار تغییر در نرخ ارز»).

به‌نظر اینجانب مشکل اصلی در این است که در زمینه استانداردهای حسابداری کشور (تبعیت از استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی) به‌دنبال جهانی‌سازی بوده‌ایم، بدون این‌که برای سایر قوانین و مقررات مرتبط و فرایندهای کسب‌وکار نیز به‌دنبال این راهکار باشیم. این موضوع باعث شده است که یک نوع عدم توازن مشاهده شود.

سنا

این عدم توازن از کجا ناشی می‌شود؟

طاهری

چگونه می‌توان انتظار داشت در کشوری شرایط اقتصادی و اجتماعی حاکم بر کشور دارای اشکال، فضای کسب‌وکار نامناسب، قوانین و مقررات شامل قانون مالیات‌ها در مواردی غیرشفاف و دارای ابهام، برخوردهای برخی از مجریان این قوانین در بررسی عملکرد اقتصادی واحدهای تجاری نامناسب و به دور از عدالت، آموزش‌های حسابداری در دانشگاه‌های

طاهری

تعریفی که در خصوص ارزش منصفانه طبق استاندارد حسابداری ۴۲ با عنوان «اندازه‌گیری ارزش منصفانه» ارائه شده است، تفاوت چندانی با تعریفی که در استانداردهای حسابداری قبلی ارائه شده بود، ندارد: «مبلغی که خریداری مطلع و مایل و فروشنده‌ای مطلع و مایل می‌توانند در معامله‌ای حقیقی و در شرایط عادی، یک دارایی یا بدهی را در ازای مبلغ مزبور مبادله یا تسویه کنند». به نظر می‌رسد آن چه اجرای این استاندارد را در سال ۱۴۰۰ با مشکل مواجه ساخته و واحدهای تجاری مشمول رغبتی از خود برای اجرای استاندارد نشان نمی‌دهند، به شرح زیر می‌باشد:

الف- مناسب نبودن فاصله زمان تصویب و انتشار استاندارد با زمان لازم‌الاجرا شدن استاندارد. به عبارتی به‌کارگیرندگان استاندارد فرصت لازم را برای مطالعه کاربردی و آموزش کافی در اختیار نداشته اند لازم است اشاره کنم که این استاندارد نسبت به سایر استانداردهای حسابداری پرچالش که در بخشهای قبلی به آن اشاره شد، پیچیدگی و دشواری بیشتری را در محاسبات و ارائه و افشای اطلاعات، علی‌الخصوص در رابطه با آسیب‌پذیری داراییها و بدهیهایی مالی از ریسکهای بازار، به‌کارگیری تکنیکهای ارزشیابی و تعیین سلسله مراتب ارزش منصفانه دارد.

ب- نبود مجموعه استانداردهای حسابداری جداگانه (با ویژگیهای ساده‌بودن، قابل فهم بودن، کم هزینه بودن) برای واحدهای تجاری کوچک و متوسط.

ج- نبود بازارهای فعال و در دسترس درخصوص انواع دارایی و بدهی و وجود تلاطم در بازارهای موجود که به معاملات غیرشفاف بین فعالان بازار در تاریخهای اندازه‌گیری منجر می‌شود.

سازش

استفاده‌کنندگان از صورتهای مالی بر بُعد مربوط بودن اطلاعات تاکید دارند که ارزش منصفانه گامی در این جهت است. از طرفی حسابرسان بر بعد قابلیت اتکای اطلاعات تمرکز دارند که همان اتکای به اسناد و مدارک پشتوانه اطلاعات است. آیا استاندارد ۴۲ چالش جدیدی بین حسابرسان و واحدهای گزارشگر به وجود نمی‌آورد؟

باید استانداردهای ساده‌تری

درخصوص واحدهای تجاری

کوچک و متوسط

تدوین و به‌عنوان

مجموعه‌ای مستقل

به‌کار گرفته شود

فعاليتها و وقایع اقتصادی و تعیین درجه انطباق این ادعاها با معیارهای ازپیش‌تعیین‌شده و گزارش نتایج به اشخاص ذینفع تعریف شده است. همانگونه که مشاهده می‌شود، قضاوت درخصوص کافی و مناسب بودن ادعاها و حصول اطمینان از صحت آن، به درجه انطباق فعاليتها و وقایع اقتصادی با استانداردهای حسابداری اشاره دارد. طبعاً هرچه جایگاه حسابرسی و ارزش حسابرسی ارتقا یابد، افزایش شفافیت را در کشور شاهد خواهیم بود و دستیابی به رشد و توسعه پایدار تحقق می‌یابد و از طرفی استفاده‌کنندگان گزارشهای مالی تصمیمهای اقتصادی صحیح اتخاذ می‌نمایند. لازم به ذکر است که از سالهای قبل تاکنون ارزشهای واقعی حسابرسی در ایران به صورت جامع مدنظر قرار نگرفته و حسابرسی در ایران بیشتر یک تکلیف انگاشته شده است.

سازش

به بحث چالشهای به‌کارگیری استانداردهای حسابداری برگردیم؛ آیا تعریف «ارزش منصفانه» در استاندارد جدید ۴۲ جامع و کامل شده است؟ چه موانعی بر سر راه به‌کارگیری این استاندارد وجود دارد؟

قرار می‌دهد و موارد استثنا را برجسته می‌کند و باعث می‌شود که نتوانیم به استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی تعهد کامل داشته باشیم. به نظر اینجانب یکی از مواردی که در کشور به‌کارگیری کامل استانداردهای حسابداری تدوین شده توسط سازمان حسابرسی را با چالش جدی مواجه ساخته است در نظر نگرفتن اندازه واحدهای تجاری به‌عنوان عامل تعیین‌کننده در به‌کارگیری مجموعه کامل استانداردهای حسابداری است. با توجه به ضرورت ارتقای کیفیت گزارشهای مالی در واحدهای تجاری کوچک و متوسط که عمدتاً غیربورسی می‌باشند و همچنین نیازهای متفاوت استفاده‌کنندگان گزارشهای مالی این واحدها، به نظر می‌رسد باید استانداردهای ساده‌تری درخصوص واحدهای تجاری کوچک و متوسط تدوین و به‌عنوان مجموعه‌ای مستقل به‌کار گرفته شود. در این مجموعه استانداردها، موضوعهای نامرتبط با واحدهای تجاری کوچک و متوسط حذف، بسیاری از اصول اندازه‌گیری و شناخت مندرج در مجموعه کامل استانداردهای حسابداری آسان‌تر و موارد افشا به صورت عمده‌ای کاهش می‌یابد. تجربه چندین سالی اجرای استانداردهای حسابداری تدوین شده توسط سازمان حسابرسی به‌عنوان مرجع رسمی استانداردگذار نشان می‌دهد که در حال حاضر حتی شرکت‌های بورسی کشور نیز امکان اجرای کامل استانداردهای حسابداری را که در قسمتهای قبلی ذکر شد ندارند.

سپاس

از حضور شما در این گفتگو سپاسگزاریم. اگر سخن پایانی دارید بفرمایید.

طاهری

من هم در خاتمه گفتگویمان برای تمامی اساتید حسابداری و حسابرسی کشور و تمامی عزیزانی که در راه اعتلای دانش حسابداری و حسابرسی کشور تلاش می‌کنند، سلامتی، آرامش و عاقبت بخیری آرزومندم و ذکر این نکته را برای خود ضروری می‌دانم که عرض کنم:

صالح و طالح متاع خویش نمودند
تا که قبول افتد و که در نظر آید

طاهری

علاوه بر الزام به رعایت مفاد استانداردهای حسابداری در تهیه صورتهای مالی توسط واحدهای تجاری، اطلاعات منعکس در صورتهای مالی این واحدها هنگامی در تصمیم‌گیری استفاده‌کنندگان موثر و مفید خواهد بود که از «قابلیت اتکا» و «مربوط بودن» به‌عنوان دو خصوصیت اصلی مرتبط با محتوای اطلاعات برخوردار باشد. همان‌گونه که می‌دانیم خصوصیت کیفی خصوصیتی است که استفاده‌کنندگان صورتهای مالی در رابطه با ارزیابی وضعیت مالی، عملکرد مالی و انعطاف‌پذیری مالی واحد تجاری مدنظر قرار می‌دهند. یکی از مواردی که بایستی به‌دقت توسط واحدهای تجاری در تهیه صورتهای مالی مورد استفاده و عمل قرار گیرد، توازن بین خصوصیت «مربوط بودن» و «قابل اتکا بودن» است، به‌گونه‌ای که نبایستی هر یک نسبت به دیگری در ارجحیت قرار گیرد.

هدف اندازه‌گیری ارزش منصفانه در صورتهای مالی واحدهای تجاری که به‌نوعی رعایت خصوصیت کیفی «مربوط بودن» اطلاعات است، برآورد قیمتی است که این قیمتها در یک معامله سازمان‌یافته بین فعالان بازار در تاریخ اندازه‌گیری، بابت واگذاری یک دارایی دریافت یا در ازای انتقال یک بدهی پرداخت می‌شود. با توجه به نبود بازارهای فعال و در دسترس در کشور درخصوص همه داراییها و بدهیها و تلاطم موجود در همین بازارهای فعلی، ارزشهای منصفانه در کشور قابل اتکا نخواهد بود. به نظر می‌رسد باتوجه به شرایط فعلی، به‌کارگیری این استاندارد منجر به ارائه اطلاعات مربوط نمی‌شود.

سپاس

برای جمع‌بندی گفتگو، به‌صورت کوتاه و کلان، به چالشهای به‌کارگیری استانداردهای حسابداری و راهکارهای رفع آنها اشاره کنید.

طاهری

همان‌گونه که اشاره شد حسابداری محصول محیط است و به‌همین دلیل تفاوت‌های قانونی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور با استانداردهای حسابداری ایران که براساس استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی تدوین شده است، شفافیت اطلاعات و قابلیت مقایسه اطلاعات را تحت تاثیر